

Nr 287

Av herrar Ringaby och Berglund, om uppskov med beskattning av sparbelopp.

(Lika lydande med motion nr 221 i Första kammaren)

Om betydelsen av det frivilliga enskilda sparandet är alla ense. Av uppgifter att döma har sparbankerna under 1966 ökat sin inlåning med närmare 10 %. Detta är inte bara glädjande utan även förvånande eftersom finansministern i »Preliminär nationalbudget för år 1967» på sidan 91 gör följande uttalande: »Förseningen i utbetalningen av löneökningen i kombination med en kraftig prisstegring medförde att hushållen för första gången sedan Korea-inflationen under första halvåret 1966 upplevde en märkbar minskning av de reala disponibla inkomsterna.»

Det kan tyckas märkligt att just hushållssparandet ökade i denna situation, men faktum kvarstår att så skedde, och detta visar att den enskilde individen försöker se om sitt hus när läget kärvar till sig.

Det visar också att sparförmågan är större än vi tror och säkert skulle kunna uppnå anseliga resultat om den bara uppmuntrades och premierades i större utsträckning än som sker.

Det största hotet mot det betydelsefulla småsparandet i t.ex. sparbanker är utan tvekan inflationen.

Vi antager att en ensamstående har 10 000 kr. sparade och på detta belopp har erhållit 600 kr. i ränta. 400 kr. av dessa är skattefria genom kapitalinkomstavrdraget. De 200 kr. lägges på toppen av övriga inkomster och beskattas med låt oss säga 50 %. Efter skatt blir då nettoräntan 500 kr. eller 5 %. Om inflationen är 3½ % blir alltså realvärdesräntan på sparkapitalet bara 1,5 % trots att ⅔ av hela räntan varit skattefri.

I skrivelse till finansministern av den 12 maj 1965 berör även Svenska sparbanksföreningen detta problem. Vi citerar:

»Om ränteavkastningen överstiger kapitalinkomstavrdraget upphör emellertid inflationsskyddet för det överskjutande beloppet. Följande exempel belyser detta. Vid en placering på 12-månadersräkning, som f.n. avkastar 6¼ %, tar marginalsikten 2½ % i anspråk. Med de prisstegringar på ca 3½ % som kunnat registreras de senaste åren, går den reala avkastningen mot noll. Det behövs en relativt liten ytterligare ökning i inflationstakten för att den reala avkastningen skall bli negativ och spararen sålunda drabbas av en direkt kapitalminskning.

Detta problem är desto mer framträdande som de ökande överlåtelse

av egna hem och mindre jordbruk tillför förhållandevis betydande kapitalbelopp till åtskilliga, särskilt äldre familjer, som saknar erfarenhet av kapitalplacering annat än i bank och för vilka en sådan placering framstår som den naturliga.»

En annan effekt av inflationen är att denna på småspararnas bekostnad leder till en omfördelning av förmögenheter från innehavare av små till innehavare av stora förmögenheter vilket alla borde kunna enas om att söka hindra.

I ovan nämnda skrivelse till finansministern — liksom i en skrivelse av den 8 september 1966 — tar Svenska sparbanksföreningen upp en del förslag till sparstimulerande åtgärder som vi tycker vore värda allt beaktande. Här följer en redogörelse för dessa.

Värdesäkringskommittén har kommit fram till att antalet hushåll, vars inkomster helt eller till större delen utgöres av räntor, livräntor, pensioner eller andra nominellt fixerade inkomster, synes vara betydande. Redan detta borde vara skäl till åtgärder i syfte att skydda dessa sparare.

Kommittén ansåg sig kunna konstatera att det finns ett behov av nya värdesäkra placeringsformer särskilt för småspararna.

Hushållssparandet kan dock bara i begränsad omfattning ske i realvärden. Detta måste även i fortsättningen i allt väsentligt få formen av penningssparande. Detta måste på allt sätt skyddas från inflationsförluster och spararen från uppluckring av sparviljan. Härvid kan olika metoder användas.

Utredningen om sparstimulerande åtgärder föreslog på sin tid uppskjuten beskattning vid monetärt sparande. Att förslag i denna riktning inte framfördes av utredningen berodde uteslutande på att frågan ansågs ha ett samband med de skatteproblem som skatteberedningen vid denna tidpunkt arbetade med. Beredningen framlade dock inte något förslag i inkomstutjämnande syfte i sitt betänkande »Nytt skattesystem», vilket måste betraktas som en stor brist.

Systemet skulle innebära att spararen erhåller uppskov med inträdet av skattskyldigheten på det sparade beloppet så länge detta inestår på bankkonto, dock högst i 10 år och till ett belopp på högst 50 000 kr. Spararen skulle göra dels en räntevinst, dels en skattevinst genom att sätta in pengar när inkomsten är hög och ta ut den när inkomsten är låg.

Ett sådant sparstimulerande system skulle ställa sig fördelaktigt för inkomsttagare som har varierande inkomster under olika år. Detta gäller främst jordbrukare och smärre rörelseidkare, utövare av vissa fria yrken men i vissa fall även löntagare, t.ex. om de under olika år har stora extrainkomster eller står nära pensionsåldern. — En annan metod att stimulera sparandet anser Sparbanksföreningen vara att den erhöles tillstånd till att anordna ett lotterisparande i egen regi.

Vi citerar ur föreningens skrivelse av den 8 september 1966.

»Den som önskar deltaga i lotterisparandet gör en insättning på ett särskilt konto i en sparbank. Någon ränta gottgöres icke dessa konton. I stället sammanförs de medel som motsvarar räntegottgörelsen till ett belopp som fördelas på deltagarna i lotterisparandet genom en centralt för samtliga sparbanker verkställd utlottning. Insättaren deltar i denna utlottning med en andel för varje fullt 100-tal kronor som inestått på kontot en hel tremånadersperiod. Den totala vinstsumman beräknas såsom räntan under denna period på medel inestående å samtliga lotterisparkonton i samtliga deltagande sparbanker och efter en räntesats som avses ligga $\frac{1}{2}$ % under den vid varje tillfälle tillämpade högsta inlåningsräntan för medel som normalt kan disponeras vid anfordran. Räntesatsen efter vilken vinstsumman beräknas skulle därmed i dagens läge vara $5\frac{1}{4}$ %. Marginalen på $\frac{1}{2}$ % avses disponeras för täckande av de merkostnader som lotterisystemet medför.

De tremånadersperioder som skall tillämpas bör med hänsyn till arbetsbelastningen inom sparbankerna inte vara kalenderkvartal utan avses i stället vara perioderna $1/2-30/4$, $1/5-31/7$, $1/8-31/10$ och $1/11-31/1$. Dragningen avses äga rum inom en månad efter periodens utgång. De medel som inestår på lotterikontona avses icke vara föremål för någon annan bindning än den formella som gäller för vanlig sparbanksinlåning på s.k. sparräkning, vilket i normalfallet innebär att medlen fritt kan disponeras. Det kan nämligen inte anses befogat att ha någon ytterligare bindning av dessa medel utöver den som ligger i kravet att medlen skall inestå under hel tremånadersperiod för att få deltaga i lotteriet. Det förhållandet att dessa medel, om de får kvarstå i sparbanken mer än en lotteriperiod, berättigar till deltagande i flera utlottningar torde vara tillräckligt incitament för att garantera att detta sparande blir av relativt långfristigt slag.

Det tekniska genomförandet av utlottningen avses ske genom anlåtande av Sparbankernas Datacentraler AB, som därvid kommer att begagna i princip samma metod som används vid dragningarna på de statliga premielånen. Kontroll över dragningen förutsättes ske enligt Kungl. Maj:ts bestämmande.

Den vinstsumma som utlottas vid varje dragning är beroende dels av räntenivån under lotteriperioden, dels av det belopp som under perioden inestått på lotterisparkontona. Vinstsumman kan därför bestämmas först efter tremånadersperiodens utgång. Med hänsyn härtill synes det lämpligt att det tillstånd som Kungl. Maj:t kan komma att medge innefattar godkännande av ett visst system för vinstsummans fördelning. Det system som enligt Sparbanksföreningens förslag skulle tillämpas grundar sig på ett totalt vinstbelopp på 650 000 kronor, vilket vid nuvarande räntenivå motsvarar räntan under tre månader på inte fullt 50 milj. kr., ett sparbelopp

som utan svårigheter torde kunna uppnås. Sparbanksföreningen har emellertid för avsikt att garantera denna vinstplan för de två första dragningarna. Planen har följande utseende.

Vinstklass, kr.	Antal vinster	Belopp per vinstklass, kr.	Procentuell beloppsfördelning
200 000	1	200 000	30,8
100 000	1	100 000	15,4
10 000	8	80 000	12,3
1 000	45	45 000	6,9
500	100	50 000	7,7
100	200	20 000	3,1
50	3 100	155 000	23,8
	3 455	650 000	100,0

50 milj. kr. motsvarar 500 000 andelar och vinstchansen blir således ca 1 på 145.

När sparbeloppet överstiger 50 milj. kr. är det lämpligt att fördela överskjutande del av vinstsumman på ett något annorlunda sätt i syfte att reducera högvinsternas andel till förmån för de lägre vinsterna, dvs. att öka vinstchanserna. Enligt Sparbanksföreningens förslag skulle den del av den sammanlagda vinstsumman som överstiger 650 000 kr. fördelas på de sju olika vinstklasserna på följande sätt.

Vinstklass, kr.	%
200 000	15
100 000	15
10 000	10
1 000	10
500	10
100	10
50	30
	<hr/> 100

Det överskjutande vinstbeloppet fördelas således på vinstklasserna efter de angivna procenttalen. Varje sålunda beräknat belopp skall i den mån och så långt det förslår disponeras för vinster av respektive storlekar. De restbelopp som därvid uppkommer i varje klass sammanslås till restvinster, som fördelas på vinstklasserna med så höga belopp som de förslår till, dock med den inskränkningen att ingen restvinst går till högsta vinstklassen och högst en till den näst högsta klassen. Därefter återstående restbelopp, som alltid är mindre än 50 kronor, överföres till nästa dragning.

Hur systemet skulle fungera framgår av följande godtyckligt valda exempel.

Förutsättningar: Sparbelopp 125 milj. kr
 Ränta 5¼ % i tre månader
 Total vinstsumma 1 640 625 kr
 Härav disponeras för grundvinster 650 000 kr och för övervinster och restvinster 990 625 kr.

Vinstplan

a) Grundvinster

Vinstklass, kr	Antal vinster	Belopp, kr
200 000	1	200 000
100 000	1	100 000
10 000	8	80 000
1 000	45	45 000
500	100	50 000
100	200	20 000
50	3 100	155 000
Summa	3 455	650 000

b) Övervinster

Belopp att fördela 990 625 kr

Vinstklass, kr	%	Belopp, kr	Antal vinster	Restbelopp, kr
200 000	15	148 594	0	148 594
100 000	15	148 594	1	48 594
10 000	10	99 063	9	9 063
1 000	10	99 063	99	63
500	10	99 063	198	63
100	10	99 063	990	63
50	30	297 185	5 943	35
Summa	100	990 265	7 240	206 475

c) Restvinster

Belopp att fördela 206 475 kr

Vinstklass, kr	Antal vinster	Belopp, kr
100 000	1	100 000
10 000	10	100 000
1 000	6	6 000
100	4	400
50	1	50
Summa	22	206 450

d) Sammanställning

Vinstklass kr	Grund- vinster	Antal Övervinster	Rest- vinster	S:a	Belopp kr
200 000	1	0	0	1	200 000
100 000	1	1	1	3	300 000
10 000	8	9	10	27	270 000
1 000	45	99	6	150	150 000
500	100	198	0	298	149 000
100	200	990	4	1 194	119 400
50	3 100	5 943	1	9 044	452 200
Summa	3 455	7 240	22	10 717	1 640 600

Restbelopp till nästa dragning kr 25: —.»

Vi anser att ett lands regering på allt sätt måste uppmuntra och skydda sina strävsamma småsparare.

Kapitalbristen och bostadsbristen och den stora investeringsviljan i näringslivet utgör ett ständigt orosmoment i vår ekonomi. Situationen har lett till hög ränta och därmed högt kostnadsläge, svåra kreditrestriktioner med otillräckligt byggande och en föreslagen 25 %-avgift på byggnadskostnaden av många servicebyggnader. Mot denna dystra bakgrund måste kapitalbildningen premieras med alla till buds stående medel.

Knappast någon åtgärd avsedd att öka det frivilliga sparandet kan te sig sämre än resultatet av en otillräcklig kapitalbildning.

Med hänvisning till det anförda hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t föreslår att ett system för premiering av sparandet genom uppskjuten beskattning av sparbeloppet införes, i huvudsaklig överensstämmelse med vad som i motionen anförts.

Stockholm den 24 januari 1967

Per-Eric Ringaby (h)

M. Berglund (fp)